ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

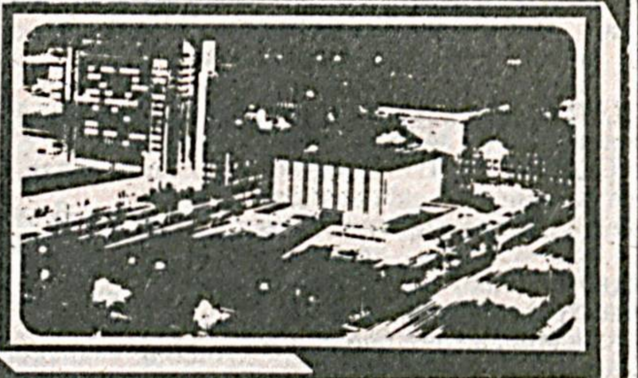

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 133 (8. 075) ◆ 1992 йил 8 июль, чоршанба ◆ Нархи 2 сўм.

* Биринчи саҳифадан сўз

МУСТАҚИЛЛИКНИНГ ИЛК САБОҚЛАРИ

БИР ЙИЛ БЎЛЯПТИ, Ўзбекистон ўз Мустақиллигига эришди. Бир йил бўлади, биз ҳур фикрликнинг, озодликнинг нашъу намосини суриб, унинг чағир тошли сўқмоқларидан истиқболимиз сари олға бормоқдамиз.

Бу йилги Наврўзимиз Мустақил юртнинг биринчи миллий байрами сифатида янгидан ёзилажак тарихимизга зарҳал ҳарфлар билан ёзилиб қолади. Шу кунга атаб шеърлар тўқилди, янги қўшиқлар яратилди. Рақсимиздан замин ларзага келди, куйларимизнинг авжи кўкка етди.

Бу йилги Ийд Рамазон — Рамазон ҳайитимизни ниҳоятда пок ният, улуғ орзу, иймон-эътиқод мустаҳкамлиги билан байрам қилдик. Аҳли мусулмонлар — ёшу қари шу бугун Аллоҳга ҳамд ўқигани масжидларга борди. Табаррук Қуръони каримдан икки калима тиловат қилиб, етказганига шукр қилди.

Бу йилги Қурбон ҳайитимизни ҳар қанча шукроналар ўқиб, ёдласак арзийди. Аллоҳнинг инояти билан Саудия Арабистонининг подшоҳи Фаҳд бин Абдул Азиз ал Сауд Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидан муборак Ҳаж сафарига келувчиларга олий ҳиммат кўрсатдилар: уларнинг барчасини азиз меҳмон сифатида кутдилар. Ҳожиларимизнинг қалби олижаноблик, иймон, меҳр-мурувват нурлари билан мунаввар бўлганидан бениҳоя шодмиз. Энди улар ушбу нурларни маёқ қилиб, бизни ҳидоят сари бошлаяжаклар.

Ҳадемай Мустақиллик кунининг бир йиллигини байрам қиламиз. Кўпгина ишларни қилиб улгурдик. Лекин пайсалга солинаётган ишларимиз ҳам талайгина.

Мустақиллик эълон қилиниши биланоқ, дадил қадамлар қўя бошладик. 1 сентябрь бизнинг энг улуғ байрамимиз сифатида нишонланадиган бўлди. Тошкентнинг бош майдони — Мустақиллик майдони, шу ердаги метро бекати эса «Мустақиллик майдони» бекати деб ўзгартирилди. Бу ерда Озодлик обидаси мағрур қад кўтаради.

Мустақил юртнинг ўз байроғи, ўз мадҳияси, ўз давлат тамғаси, ўз миллий чегараси ҳудуди, миллий пул бирлиги бўлиши керак. Минг шукрки, асрий орзуларимиз ушалди. Ойнан жаҳонда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг рўпарасида юзлаб эркин давлатларнинг байроқлари ҳилпираб турганини кўриб, бизнинг миллий байроғимиз қачон ҳилпираркин, деб оҳлар чекардик.

Бугун ўша биз байроғимизни кўришни орзу қилган қутлуғ даргоҳ остонасида Ўзбекистон Республикасининг ҳам Ой ва ўн икки юлдузли оқ-яшил байроғи ҳилпираб турибди. Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлиб кирган республикамизнинг шаъни-шавкати, иншоллоҳ, ҳеч паст бўлмагай!

Ўзбекистоннинг янги мадҳияси, янги давлат тамғаси ҳақида ҳам бир оғиз сўзламоқ жоиз. Янги мадҳия матни ниҳоятда тезкорлик билан яратилди. Давлат тамғасининг лойиҳалари ҳам юртдошларимиз эътиборига ҳавола қилинди, муҳокама этилди. Улардан манзури танлаб олинди.

Муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов биринчи марта Ўзбекистон Республикасининг раҳбари сифатида Туркияга, Хитойга, Саудия Арабистонига сафар қилдилар. Жанубий Корея, Индонезия, Малайзия сафарлари ҳам юртимизнинг жаҳон олдидаги обрўсига обрў қўшди.

Бугун юздан ошиқ давлат таниган, ўз элчиларини Тошкент шаҳрига йўллаётган бир пайтда яшамоқдамиз. Улар юртимизга паст назар билан қарамаяптилар, балки тенгма-тенг иш юритиш мақсадидалар. Ҳиндистон, Туркия, Америка Қўшма Штатлари, Покистон давлатларининг элчихоналари учун энг шинам, кўркам бинолар ажратилди.

Яна энг муҳими: етмиш йилдан бери беватан деб раҳм-шафқат қилинаётган чет элдаги қондошларимизнинг дол қадди тикланди, кўксига илиқ шабадалар урилди. Улар озод, мустақил Ўзбекистон фарзандлари сифатида иззат-икромга лойиқдирлар. Улар Ўзбекистон бахт-саодати учун ҳар лаҳза жон фидо қилишга ҳозирдирлар. Келаётган юртдошларимиз чеҳрасига боқиб, Ватан қанчалар табаррук, муқаддас маскан эканлигини юракдан ҳис қилиб, жаннатмакон юртимиз борлигидан бошимиз кўкка етиб турибди. Зеро Ватан қадри — ҳар нарсадан улуғлигини унутмасак бўлди.

Тилимиз, шаънимиз, қадримиз, миллийлигимиз қаддини ростлаётганидан бошимиз осмонда. Лекин бир талай юмушлар борки, уларнинг ўз вақтида битмаслиги ўкситмай қолмайди.

Муҳтарам Президентимиз Жидда шаҳрида сафарда бўлган чоғида аэропортда Ўзбекистон Республикасининг эски мадҳияси оҳанглари янгради. Янги мадҳия оҳанглари миллийлик касб этса қани эди! Қани эди танбур, дутор, сато, ғижжак сингари асрлардан бери барчани лол қолдириб келаётган чолғуларимиз жўрлигида, ҳар қандай ғумбур-гумбурлардан ҳоли мадҳия мусиқаси яратилса! Миллий чолғуларимиз бўлмаса ҳам баҳарнав эди. Уни қойилмақом қилиб чаладиганларимиз бўлмаса баҳарнав эди.

Бу йил 17 июнь кунининг қандай кун эканлигини барча билмас. Сохта тарих ўқиб улғайган авлодларни ушбу сана қизиқтирмаса ҳам керак. 1865 йил 17 июнда, яъни бундан 175 йил аввал Тошкент Чор Россияси аскарлари томонидан қонга ботирилган эди. Лекин ҳеч қаерда бу ҳақда бирон оғиз гапирилмади. Ваҳоланки ўша қонли жангларда бугунги мустақиллигимизнинг илк қурбонлари мардларча ҳалок бўлган эдилар. Узоқ Сибирь ўрмонларида, чўлларда, бошқа сургунларда дом-дараксиз кетган аждодларимизнинг руҳи покларини биз ёдламасак ким ёдлайди ахир!?

Йигирманчи йиллардаги, ўттизинчи йиллардаги, элликинчи йиллардаги қатағонлар қурбонларининг мустақиллик кунларимизда ҳаққи йўқми?! Бор! Улар ҳам шу муаззам кунларга етиб келиш йўлидаги қурбонларимиздир.

Хорижга паноҳ истаб ўтиб кетган ватандошларни то шунгача хоин деб атаб келдик. Уларнинг икки кўзи Ўзбекистонда: қачон авфи умумий бўлар экан деб яхши кунлар умидида яшамоқдалар. Биз мустақил юртнинг фарзандлари шуларни бир лаҳза ҳам унутишга ҳаққимиз йўқ! Ноҳақлик, адолат, эрк қурбонлари хотираси учун Ўзбекистон Республикасининг миллий мотам кунини белгилаб эълон этишимиз жоиздир.

Мустақилликнинг чоғир тошли сўқмоқларидан ҳали анча юрамиз! Оёқларимиз қаварар, белдан мадоримиз кетар, тинкамиз қурир — лекин мақсадимиз аниқ, ниятимиз холис. Ана шу холис ниятларимиз бизни янги зафарларга чорласин!

Олисда шуълалар бор! Ўша шуълалар менинг, сенинг, бизнинг манзилларимизни чароғон этувчи шуълалардир. Ўша шуълалар сари интилиш, уни гуруллатиш, зинҳор-базинҳор сўндирмаслик энг юксак юмушимиз бўлажакдир, азиз юртдошим!

Толиб САЪДУЛЛАЕВ.

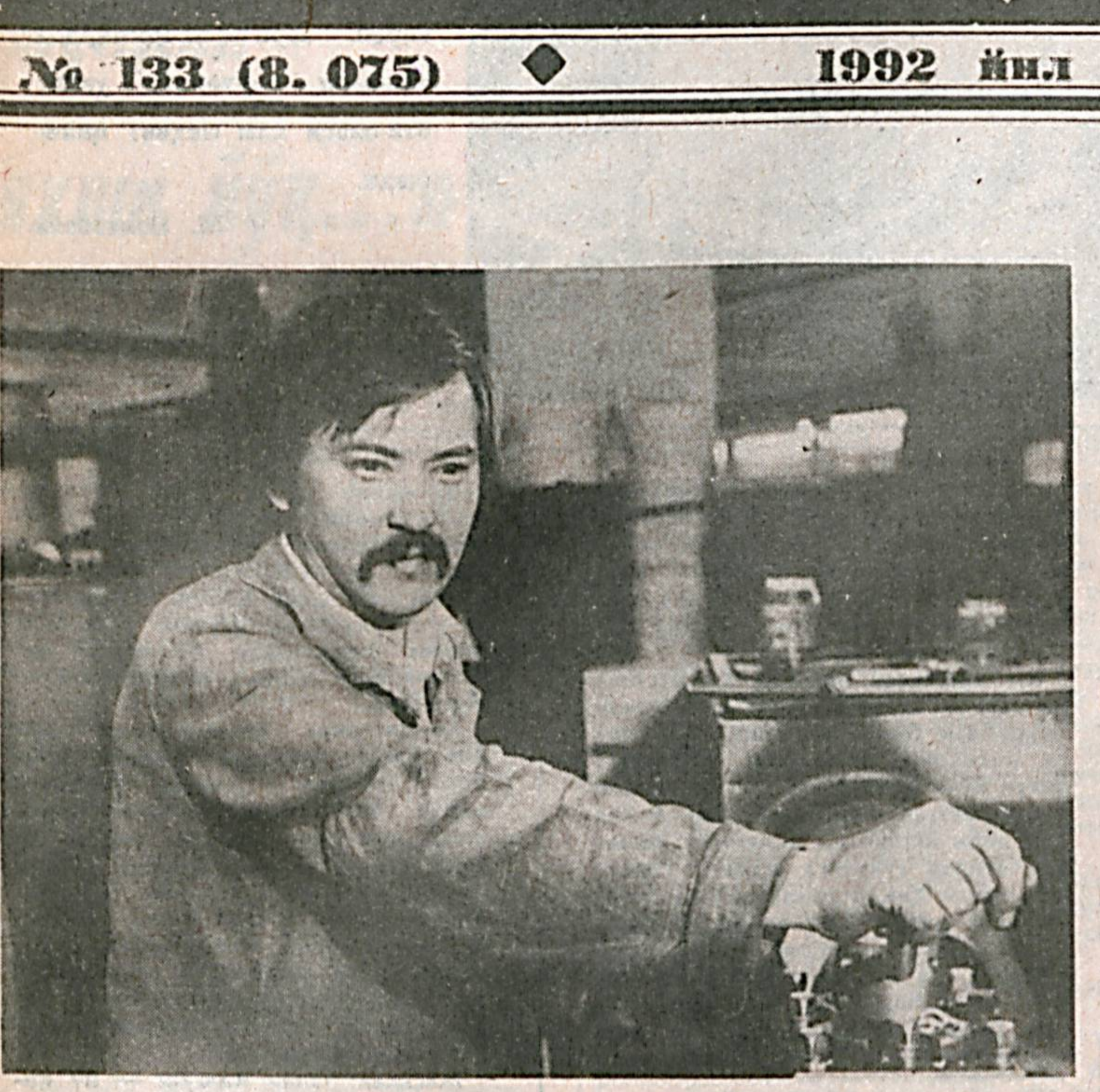

БАЪЗИ иқтисодчилар республикамизни «хом ашё ўлкаси» дея ерга уришади. Холбуки Ўзбекистонда кучли машинасозлик мажмуаси борки, қайсининг мукаммал ва ноёб маҳсулотлари МДҲ мамлакатлари нарнёгда турсин, жаҳоннинг тараққий этган давлатларига экспорт қилинади.

Биргина Тошкент тўқимачилик машинасозлиги заводини олайлик. Бу корхонанинг енгил ва тўқимачилик саноати учун ишлаб чиқарган машиналари 70-йиллардаёқ Шарқий Европа бозорини забт этганди. Бугунни-ку қўяверасиз.

СУРАТЛАРДА: Тошкент тўқимачилик машинасозлиги заводи донгдор ишчилари Воҳид Бердиқулов (чапда) ва Дадажон Эгамназаровлар.

А. Хачатурян суратлари.

* Меҳнат жамоаларида

ТАЪМИНОТНИ БУТЛАШ ЙЎЛИДА

«ТОШКЕНТ тўқимачилик машинасозлиги заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1-механика бўлинмасида бўлсангиз, шундоқ тахланган қутиларга кўзимиз тушади. Уларда заводимиз меҳнаткашларининг заҳматкаш қўллари билан бунёд этилган ҳар хил турдаги машиналар ўрин олган. Машиналарнинг сотилмасдан туриб қолганига сабаб, уларнинг қимматлашиб кетганлигидадир. Шу йил Иваново, Москва вилоятларидаги бир қатор корхоналар шартномаларда кўрсатилган машиналарни сотиб олишдан бош тортдилар. Натижада 91 дона ноёб машина ўз истеъмолчисига етиб бормади. Бугунги кунда завод раҳбарлари, мутахассислар юзага келган оғир аҳволдан чиқиб кетиш учун қимматлашиб кетган машиналар ўрнига, янги турдаги ҳамда харидоргир молларни ишлаб чиқариш устида бош қотирмоқдалар.

Айни палладаги энг долзарб вазифа — заводимиз цех ва участкаларини тўхтовсиз ишлаб туришини таъминлаш мақсадида хом ашё базасини кенгайтиришдан иборат. Бироқ бу масалалар осонлик билан ҳал бўлаётгани йўқ. Чунки собиқ Иттифоқда корхоналарни хом ашё ва бошқа зарур маҳсулотлар билан таъминлаб турадиган марказ бугун йўқ. Эндиликда корхона раҳбарлари ўзлари елиб-югуриб, зарур корхона эгалари билан шартномалар тузиб хом ашёни ўзлари ташиб келишлари керак. Фақатгина бизнинг заводимиз эмас, бошқа корхоналар ҳам хом ашёга, халқ истеъмоли молларига муҳтожлик сезаётирлар. Иккинчидан пул ҳам қадрсизланиб қолди. Шунинг учун мол айирбошлаш усули кенг ривож топмоқда.

Заводимизда зарур хом ашё маҳсулотларини келтириш учун жумҳуриятимиздан ташқарида жойлашган ўнлаб корхона ва ташкилотлар билан алоқа қилинади. Улар фақатгина ўзимизда ишлаб чиқарилаётган электр гўшт майдалагич, қозон каби ноёб моллари талаб қилибгина қолмасдан жумҳуриятимизда мавжуд бўлган пахта, тилла, қоракўл тери, қишлоқ хўжалик машиналарини етказиб беришимизни талаб қилади. Натижада буларни топиш учун яна ўнлаб корхона ва ташкилотлар, жамоа хўжаликларига мурожаат қилишга тўғри келади.

Хуллас, бугунги кунда завод тижорат бўлими ходимларининг қўли-қўлига тегмайди. Улар ҳар қанча қийинчилик бўлмасин, заводни энг зарур хом ашё маҳсулотлари билан таъминлаш учун тинимсиз меҳнат қилмоқдалар.

Боймурод ИМОМОВ.

МУКОФОТ МУБОРАК!

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан Ўзбекистон Давлат қишлоқ хўжалик ва автомобиль машинасозлиги концернининг алоҳида ўрнак кўрсатган ходимларидан бир гуруҳига тармоқда кўп йил меҳнат қилганлиги, юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришганлиги ва жамоат турмушида фаол иштирок этганлиги учун фахрий унвонлар ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиқлари берилди. Мукофотланганлар орасида Тошкент шаҳридан қуйидагилар бор:

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган саноат ходими»:

Беляев Владимир Александрович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори

Ерзин Ильдар Ҳасанович — Тошкент агрегат заводининг таъмирчи-чилангари

Жуков Александр Александрович — Самарқанддаги «Красний двигатель» ишлаб чиқариш бирлашмасининг чилангари

Пайзиев Баҳодиржон Обидович — Тошкент агрегат заводи директори ўринбосари

Пўлатов Зоир — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси токари

Рисматов Абжабор Жапарович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси чилангари

Уринов Иван — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси токари

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ихтирочи ва рационализатор»:

Асатов Ҳамидулла — «Ўзбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори

Ҳокумжонов Аҳмаджон Ёқубжонович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси конструкторлик бюроси бошлиғининг ўринбосари

Қуйидагилар Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Азизов Тўлқинжон Абдулҳакимович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг созловчиси

Бабайлов Виктор Николаевич — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг темирчи-қолипловчиси

Бегалиев Камолтой Қошқартоевич — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари

Дроздов Анатолий Дмитриевич — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси автоматлар ва ярим автоматлар созловчиси

Мераҳмедов Маклан — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг герметиклик синовчиси

Мирсодиқов Ўсканбой Рисқалиевич — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси токари

Пак Владимир Михайлович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси термогальваника цехи чилангари

Панченко Олег Викторович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси назорат ўлчов асбоблари ва автоматлар чилангари

Рихсиев Рустам Обидович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси трактор йиғув цехининг синовчи-ҳайдовчиси

Тараскин Андрей Емельянович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси токари

Ҳайдаров Мирвоҳид — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг тракторчиси

Шокирова Хазира Харисовна — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси йиғув цехининг бутловчиси

Шиховцев Виктор Григорьевич — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бурғуловчиси

Эйсмонт Леонид Брониславович — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош конструктори — махсус конструкторлик бюросининг бошлиғи

Ёқубов Миртурғун — «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси ускуналарини таъмирлаш чилангари

Тошкент шаҳар Кенгашининг навбатдаги тўққизинчи сессиясида депутатлар кўпчилик ҳаётий муҳим масалалар билан бир қаторда пойтахтимизнинг янги тамғасини ҳам муҳокама қиладилар. Биз шаҳар тамғасининг қандай кўринишда бўлиши мўлжалланаётганлигини шарҳлаб беришни Тошкент шаҳар Ҳокими ижроия маҳкамаси ташкилий бўлимининг етакчи мутахассиси Шавкат Эргашевдан илтимос қилдик.

* *Тошкент шаҳар Кенгашининг сессияси олдидан*

ПОЙТАХТНИНГ ЯНГИ ТАМҒАСИ

— Тошкент шаҳрининг биринчи тамғаси бундан 11 йил муқаддам, яъни 1981 йилнинг 20 мартида шаҳар ижроия комитети томонидан тасдиқланган эди. Мана орадан шунча вақт ўтди. Бугунга келиб республикамиз мустақил давлатлар қаторидан ўрин олди. Табиийки, кўп нарсалар қатори байроғимиз ва давлат тамғамиз ҳам ўзгарди. Чунончи, мустақил давлат пойтахтининг ўз бетакрор тамғаси бўлиши керак. Зеро, Тошкентнинг тамғаси Ўзбекистон Республикаси пойтахтининг рамзидир. У шаҳарни мустақил республика пойтахти, саноат, илм ва маданият, тинчлик ва дўстлик тимсоли сифатида ифодалайди.

Сессияда муҳокамага қўйилаётган шаҳримизнинг тамғаси очиқ китоб кўринишига эга бўлади. Унда республикамиз давлат байроғи ифодаланган. Тамғанинг ўрта қисмида қуёш нурларида Тошкент куранти ва пастки қисмида кабутарга туташиб кетган пахта чаноғи тасвирланган. Унинг маркази тишлик пўлат ғилдирак билан тугалланади. Бу ғилдирак шаҳримизнинг ривожланаётган саноат маркази эканлигидан далолат беради. Тамғанинг устки қисмида, яъни китоб тепасида «Тошкент» деган ёзув бор.

Тамғанинг рангли тасвирида қуёш, бино, пахта чаноғи ва кабутар тилла рангда, «Тошкент» ёзуви эса оқ фонда, тишлик пўлат ғилдирак ва тамғанинг ҳошияси оч жигаррангда, республика байроғи мовий, оқ яшил рангда, шунингдек қизил йўл ўтган мовий рангда ифодаланган. Шунингдек 12 юлдуз тасвирлангандир.

Шаҳар тамғасидан олинаётган нусха тасдиқланган намунага мувофиқ ҳажмидан қатъи назар аслида мутаносибликка ва тамғанинг оқ, қора ёки рангли тасвирига мос бўлиши шарт.

Хуллас, янги тамғадаги ҳар бир белги бирон нарсанинг тимсоли сифатида тасвирланган. Масалан, чаноқ юртимизнинг пахтага конлигини, қуёш — келажагининг порлоқлигини, кабутар — тинчлик ва дўстлик шаҳрилигини билдиради. Сессия давомида халқ депутатлари тамғага бошқа ўзгартиришлар ҳам киритишлари мумкин.

Мажид РАИМОВ.

ИҚЛИМЛАШТИРИШ АСОСЛАРИ

УЗБЕКИСТОН Республикаси Фанлар академияси зоология ва паразитология илмий-тадқиқот институти тажриба майдонларида ва лабораторияларида самарали илмий кузатишлар олиб бормоқда. Институтнинг етакчи ихтиологлари кўп йиллик изланишлари ҳам яхши натижалар бермоқда.

Балиқчиликни кенг ривожлантиришга қаратилган бундай тадқиқотлар жараёнида планктонхўр пелядь балиғини Чорвоқ сув омборида иқлимлаштириш билан боғлиқ қатор муаммолар ижобий маънода ҳал этилди. Бу хил балиқларни иқлимлаштиришнинг биологик асослари ишлаб чиқилди. Шу илмий тавсияга амал қилиб Қирғизистоннинг тоғли кўлларидан кўплаб 20 кунлик балиқ чароқлари олиб келиниб, Чорвоқ сув омборига қўйиб юборилди.

Собир ОДИЛОВ.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Бугун Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик бўйича кенгашда иштирок этиш учун Финляндия пойтахти Хельсинкига жўнаб кетди.

● Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовнинг ўтган куни Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги давлат бошлиқларининг Москвада бўлиб ўтган учрашувидаги таклифига кўра шу йил 16 июлда Тошкентда Ҳамдўстлик ташқи ишлар ва мудофаа вазирларининг учрашувини ўтказиш мўлжалланмоқда. Унда ҳарбий можаролар давом этаётган минтақаларда Ҳамдўстликнинг тинчликни таъминлаш кучларини ташкил этиш масаласи муҳокама қилиниши керак.

● Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгашининг биринчи котиби М. М. Расулов Германия социал-демократик партияси билан ўзаро муносабатлар ўрнатиш хусусида музокаралар олиб бориш учун ушбу партия раҳбари Ханс—Йохен Фогелнинг таклифига биноан Тошкентдан Германияга жўнаб кетди.

● Янги Қўқон кимё заводида харидоргир маҳсулот — калиш ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Корхонада уни тайёрлашга қайта жиҳозланган цехда йилига 500 минг калиш ишлаб чиқариш режаланган. Бу цехнинг иккинчи навбати ишга тушиши билан калиш тайёрлаш йилига 1 миллион жуфтга етади.

● Урганчлик ўн яшар Алена Ким Корея—Совет жамғармаси томонидан эълон қилинган Корея тўғрисидаги энг яхши бадиий асар учун танлов ғолиби бўлди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Днестрбўйидаги бир-бирига қарама-қарши турган кучлар бугун эрталаб соат ўнгача барча ўт очиш қуролларини ўзаро келишиб олган жойларга олиб келишлари керак. Ўт очишни тўхтатиш ва қарама-қарши кучларни ажратиш тўғрисидаги шартнома бу ердаги 14-армия қўмондони Александр Лебедь иштирокида имзоланди.

● Бугундан бошлаб Донецкда нон маҳсулотлари учун карточка жорий қилиняпти. Унга кўра шаҳарнинг ҳар бир аҳолисига уч кунга 1 килограмм нон берилади.

● Кеча Россия Конституциявий суди «КПСС иши» юзасидан 26 майда кечиктирилган суд мажлисини бошлади. Собиқ КПСС Бош котиби Михаил Горбачёв бу партиянинг раҳбари сифатида суд мажлисида иштирок этишдан бош тортди.

● Грузияда ҳукумат қуролли кучлари ҳамда собиқ президент Звиад Гамсахурдиа тарафдорлари ўртасидаги қонли тўқнашувлар давом этмоқда. Дастлабки маълумотларга кўра, бу тўқнашувларда фақат ҳукумат ҳарбий кучлари томонидан 12 киши ҳалок бўлган, 60 дан кўпроқ киши жароҳатланган. Зугдидидан 25 километр узоқликда Грузия раҳбарларидан бири Жаба Иоселиани мактаб биносида олтмишта аскари билан собиқ президентнинг 300 нафар тарафдори томонидан қамал қилиниб турилибди.

● Самарада Американинг машҳур «Филип Моррис» компанияси машина-ускуналари, қоғози ва тамакисидан «Мальборо» сигареталарини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Унинг бир пачкаси магазинда 125 сўмдан сотилмоқда.

ХОРИЖДА

● Кеча кечқурун Россия Президенти Борис Ельцин Мюнхенга келди. У бу ерда давом этаётган етти ривожланган давлат раҳбарларининг учрашувида иштирок этади.

● Италия пойтахтида Тоғли Қорабоғ бўйича халқаро конференцияга тайёргарлик кўриш юзасидан ўтказилган учинчи учрашув ҳам натижасиз тугади. Италия дипломати Марио Раффаэлли берган баёнотга кўра, делегациялар минтақада можарони ҳал этиш йўллари тўғрисида бир фикрга келмаганлар.

● Токиолик 88 ёшли Такитиро Мори жаҳонда энг бой одам, деб ҳисобланмоқда. Иқтисодиёт профессори уй-жой ва бинолар эгасининг мол-мулки 13 миллиард долларга тенг экан! Нью-Йоркда чиқадиган «Форбс» журналининг ҳисоблаб чиқишига қараганда, ҳозирги пайтда дунёда 291 кишининг ҳар бири камида 1 миллиард АҚШ долларидан кўп мол-мулкка эгадир.

Бензиннинг янги нархи

ТИЖОРАТ нархларини тасдиқлаш бўйича республика комиссияси томонидан автоёқилғи станциялари орқали нақд пулга сотиладиган бензиннинг янги нархлари белгиланди: барча турдаги бензинларнинг 1 литр нархи 10 сўм бўлди.

Уруш, меҳнат когиронлари ва уларга тенглаштирилган шахслар учун 1 литр бензин нархи махсус талонлар билан 4 сўм қилиб белгиланди.

Бу ерда шуни таъкидлаш керакки, Россиядан сотиб олинаётган бир тонна бензиннинг энг кам нархи 10,5 минг сўмни ташкил этмоқда.

Собир ЛАТИПОВ.

* ХДП ва депутатлар ҳамкорлиги

ПАРЛАМЕНТ УСУЛИ ВА АМАЛИЙЛИК

ХАЛҚНИНГ ҳуқуқи ва манфаатларини қонуний, парламент йўли билан ҳимоя қилиш Ўзбекистон Халқ демократик партияси фаолиятининг муҳим йўналишидир. ХДП низоми ва дастурида мустақил ҳамда гуллаб-яшнашга интилаётган Ўзбекистонни, демократик ва ҳуқуқий жамият қуриш каби мақсадларимизни рўёбга чиқаришда партия аъзолари бўлган халқ депутатларининг аҳамияти алоҳида таъкидланган. Шунинг учун Ўзбекистон ХДПси Чилонзор район кенгашининг ижроия бюроси «6-ҳудудий» партия ташкилоти ва унинг ижроия бюросининг халқ депутатлари ҳамда жамоат органларига сайланган партия аъзолари билан ҳамкорлиги масаласини муҳокама этди.

Одамлар ишонч билдириб сайлаган халқ депутати ёки жамоат ташкилоти аъзолари, у мутахассис, ишчи-жамоатчи, зиёли, умуман ким бўлишидан қатъи назар, фуқаролар топширишлари, орзу-истакларини бажариш, кенгашлари сессияларида тайёргарлик кўриш [illegible]

[illegible]

зоси, Ўзбекистон халқ депутати Усмон Абдуллаев алоҳида ибрат кўрсатмоқда.

Дарҳақиқат, Усмон Абдуллаев катта инсоний сиёсат, бир қарашда кичик, лекин бўлиб кўринган ишлардан бошланади, деб ҳисоблайди. У «виждон» сўзини тез-тез такрорлайди. [illegible] Бу боис, ўзи сайланган сайлов ҳудудида жойлашган Дўмбиробод, Мадинат ва янгидан ташкил этилган Нақшолик маҳаллалари ҳамда шу маҳаллаларда 38 та корхона ва ташкилотни [illegible] фуқароларнинг, виждонли, диёнатли бўлишга даъват этади.

У янгидан сайланган ра- [illegible]

шувда сайловчилар ўз топшириқларининг бажарилиши натижаларидан огоҳ бўлишади. [illegible] ХДП ва депутатлар ҳамкорлиги С. Содиқов ва И. Аҳмедиёновларнинг сайловчилар билан бўлган учрашувларида ҳам яққол сезилди. [illegible]

Ҳудудий партия ташкилоти депутатлар маҳалла комитетини тузишда ҳам фаоллик кўрсатди. Шу туфайли Янги Нақшолик маҳалласи комитети аъзолигига 4 нафар ХДП аъзоси кирди. Улар орасидан К. Усмонов маҳалла комитети раиси этиб сайланди. [illegible]

[illegible]

Бироқ «6-ҳудудий» партия ташкилоти фаолиятида [illegible]

[illegible]

тадбирларни рўёбга чиқариш улар фаолиятининг мундарижасини ташкил этаяпти.

Ана шундай ўйлаб фидойиларнинг саъйи-ҳаракатлари туфайли ҳудуд меҳнаткашларининг кўпчилиги ХДПнинг республика давлат мустақиллигини мустаҳкамлашга, аҳоли турмуш фаровонлигини таъ- [illegible] мақсад ва вазифалари халқчил, истиқболли эканлигини амалда исботлайверсалар — халқнинг эътибори ҳамда ишончини янада кучлироқ қозонади, кўзланган ниятларига тезроқ етади.

Худойназар ҒОИИБОВ,
«Тошкент оқшоми»нинг жамоатчи мухбири.

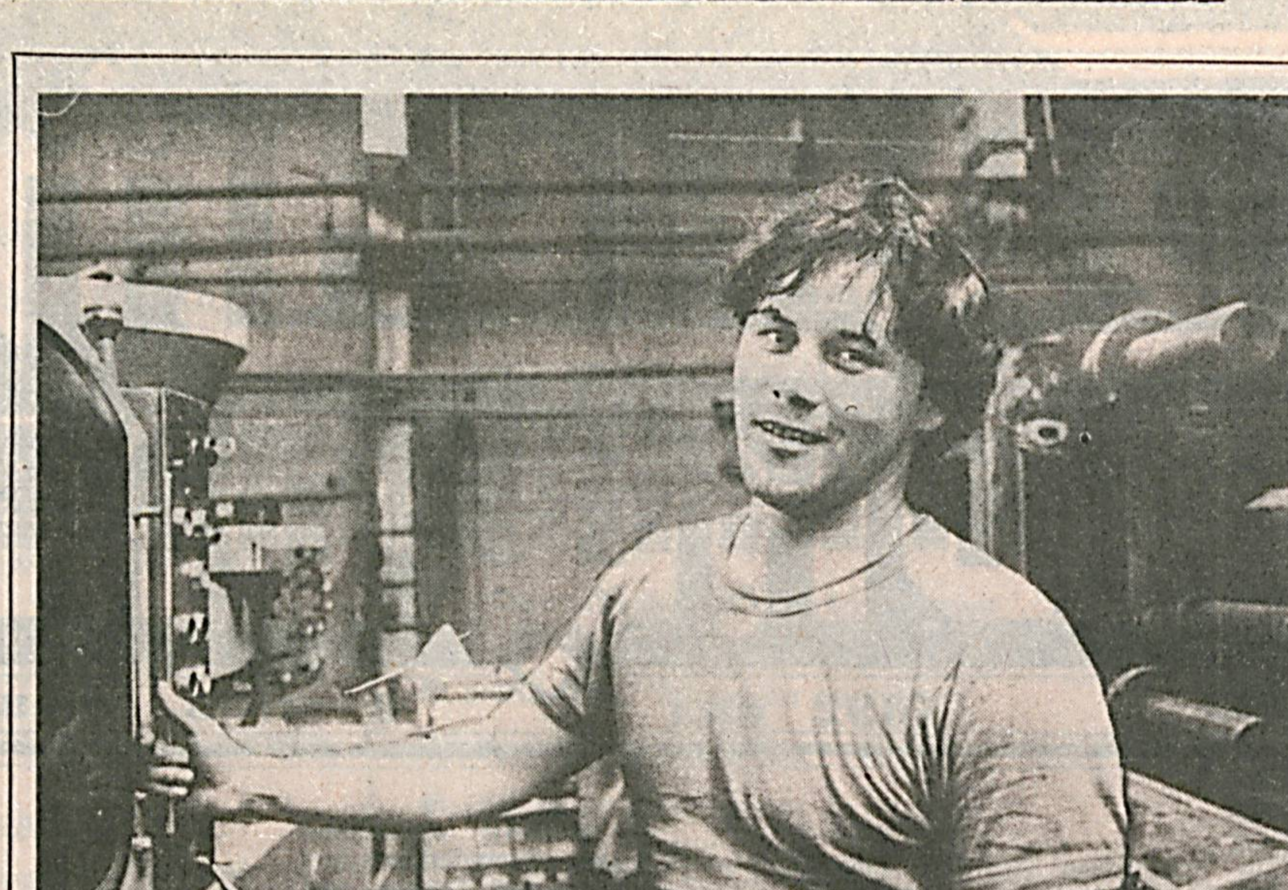

Владимир Гилаутдинов «Ўзбексельмаш» заводи қошидаги «Босқон» кичик корхонасида босқончи бўлиб ишлайди. Заводга келганига ҳам мана, ҳаш-паш дегунча, 11 йил тўлибди. Заводда Гилаутдиновларни танимаган одамнинг ўзи бўлмаса керак, зеро Владимирдан ташқари корхонада унинг ота-онаси ҳам меҳнат қилишади.

М. Болтабоев сурати.

* Ҳуқуқий давлат сари

МУСТАҚИЛ РЕСПУБЛИКАДА ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси тоталитар сиёсатдан қутулиб озодликка чиққан экан, у миллий, геополитик хусусиятларга асосланган, олий ҳокимиятга миллатнинг энг яхши вакилларининг сайланишини таъминлайдиган аниқ қонунларга эга бўлиши жуда муҳимдир. Бу масала янги Конституциямизда ўз аксини топиши керак.

Бинобарин, 1988 йили Ўзбекистоннинг сайлов ҳақидаги қонунчилигида собиқ Иттифоқ жумҳуриятлари қатори ҳақиқий демократик сайлов асосида халқ депутатлари сайланишини таъминлашда муҳим қадамлар қўйилди. Турли тоифадаги депутатларнинг сайлови ҳақидаги қонунда яширин овоз бериш йўли билан бир мандатли ва кўп мандатли округдан сайланадиган депутатларни умумий, тенг ва тўғри сайланишлари қонунлаштирилди. Киритилган бундай аниқлик, фикримизча, рақобат асосида эл-юртга хизмат қила оладиган ҳақиқий халқ вакилининг сайланишини таъминлайди. Бироқ у шу даврда қабул қилинган бошқа кўпгина қонунлар сингари мавжуд камчиликлари сабабли ҳозирги замон талабларига тўла жавоб беролмайди. Масалан, унда бир мандатли сайловлар сақланиши кўзда тутилган. Бу сайлов фалсафасининг ҳақиқий табиатига ёт нарсадир. Ахир сайлов иборасининг маъноси ҳам кўпчиликдан ҳақиқий вакилни танлаб, сайлаш демакдир. «Бир номзоддан бир номзодни танлаб сайлаш» мумкин эмас. Ваҳоланки бир мандатли «сайлов»лар кўпроқ сайловга эмас, вазифага тайинлашга ўхшайди.

Шунинг учун Ўзбекистон янги Конституциясининг қабул қилинишида ушбу жуда муҳим масалага алоҳида эътибор бериш керакки, бу нарса келажакда жамият қандай ҳолда ривожланиши ва уни ким бошқаришини аниқлайди.

Аммо бу чора-тадбирлар ҳам етарли эмас, чунки уларни ҳаётга тадбиқ қилиш, жойларда сайловларни объектив ўтказиш учун ҳуқуқий замин керак. Бунинг учун сайлов қонунчилигининг ва уларни бузган мансабдор шахсларнинг жазога тортилиши мўлжалланган аниқ ҳуқуқий қонунларни ишлаб чиқиш керак.

Республикамизда охирги марта ўтказилган сайлов ва референдумлар тажрибаси шуни кўрсатадики, сайлов қонунига риоя қилмаслик ҳолатлари оз эмас. Фикримизнинг далили сифатида шуни кўрсатиш мумкинки, ҳамма депутатликка номзодларнинг сайловолди ишини олиб бориш шароити бир хил бўлмаяпти. Айниқса бу ҳолат муайян бир номзодни қўллашга қаратилган сиёсий-тарбиявий ишлар олиб борган оммавий матбуот хабарларида кўринди. Аксинча, бошқалар мутлақо эътибордан четда қолиб, фақатгина сайловчилар билан учрашувлар орқали чегараланди. Бундай сайлов «васваса»си масалани бир шахс фойдасига ҳал қилиб, ҳақиқий демократик ҳаракатга жиддий зиён келтирди.

Шунинг учун сайлов ўтказувчи ташкилот раҳбарлари билан бир қаторда давлатнинг «тўртинчи ҳокимияти» ҳисобланган оммавий матбуот сайлов қонуниятини бузса, жавобгарликка тортилиши қонунда мужассамланиши шарт.

Шу жиҳатдан олганда Ҳиндистонда сайлов муаммоларини ҳал қилиш тажрибаси билан танишиш эътиборга моликдир. Ҳиндистон Конституцияси бўйича 18 ёшга тўлган, сайлов ўтказилаётган мазкур округда 6 ойдан бери истиқомат қилаётган кишилар сайлов ҳуқуқига эгадир. Ўтроқлик цензи Ҳиндистонда сайлов ўтказишнинг муҳим белгисидир. Ҳиндистонда жорий қилинган демократик ўзгариш, бу — давлатда ирқий, диний, кастачилик ёки жинсий ҳолатлар билан чегараланишининг тугатилганлигидан далолат беради.

Ҳиндистон Конституцияси сайлов ҳуқуқидан шахсларнинг айрим категорияларини: жумладан, ақлдан озган ва оғир жиноятчиларнигина маҳрум қилади.

Ҳиндистонда қўлланилаётган номзодни тавсия қилиш тажрибаси ҳам бизнингча, диққатга сазовордир. Ҳар қандай сайловчи иккинчи сайловчининг мандатига таянган ҳолда депутатликка номзодни кўрсатиши мумкин. Бу ҳолатда 1 мандатга бир неча номзод кўрсатилиши мумкин. Бундай тартиб, албатта, сайлов жараёнини анча мураккаблаштирди, аммо ҳар бир депутатлик маҳоратига эга бўлган кишига ўзининг кучини синаш имкониятини беради.

Ҳиндистон сайлов қонунчилигининг иккинчи назарга ташланадиган томони шундаки, сайлов ўтказиш кампаниясига давлат бюджетидан маблағ ажратилмасдан номзодлар пулига ўтказилади. Сайлов солиғи 500 рупий атрофида.

Масалани бу тарзда ҳал қилинишининг ўзига хос салбий ва ижобий томонлари бор. Салбий томони шундаки, баъзи бир депутатлар солиқни тўлолмай, пулдорлар хизматига таяниб, ўз ҳаракатларида биринчи кунданоқ уларнинг тобелари бўлиб қоладилар ва сайловнинг объектив ўтказилишида тўсиқ пайдо бўлади. Аммо ижобий томони шундаки, номзодлар давлат аппаратидан озод бўлиб ўз ихтиёрича сайловолди ишини кенг олиб бориш имкониятига эга бўладилар. Шунинг учун бизнингча масаланинг бу тарзда ҳал қилинишида ижобий томонлари кучлироқдир.

Ҳиндистонда ўтказилаётган сайлов қонунчилигининг учинчи эътиборли томони — уларда ўтроқлик цензи борлигидир. Ўтроқлик цензи жуда диққатга сазовор нарса, шу сабабдан бу цензни бизнинг қонунчилигимизга мос равишда ўзгартирилган ҳолда тадбиқ қилиш мақсадга мувофиқдир. Фикримизча, турли даражадаги идораларга номзодларнинг белгиланиши фарқли бўлиб, табақалашган тартиб асосида жорий қилиниши зарур.

Масалан: Олий Кенгаш — бу қонун чиқарувчи орган, маҳаллий кенгашлар эса — сайловчиларга яқинроқ бўлиб, аниқ ҳуқуққа эга ва кундалик заруратларни ҳал қилишга қодирдирлар. Олий ҳокимият умумий масалаларни жорий қилгани ҳолда, маҳаллий ташкилотлар уларни кундалик ҳаётда қўллайди. Бизнинг фикримиз бўйича, маҳаллий ташкилот депутатлари ўз сайловчиларининг эҳтиёжларини аниқ билишлари шарт. Масалан, озиқ-овқат, болалар боғчаси, коммуникация иншоотлари муаммоларидан хабардор бўлишлари лозим. Шунинг учун маҳаллий кенгашларга сайланадиган депутатларга номзодларнинг ўтроқлигини назарда тутилишининг аҳамияти катта. Худди шундай ҳолатда Ҳиндистон сайлов тизимидаги ўтроқлик тажрибасини қўллаш мақсадга мувофиқ, деб ўйлаймиз. Дарҳақиқат, номзод сайловчининг ўз одати, ўз депутати, «ўз врачи» сингари бўлиши шартки, у ҳар доим бутун вазиятдан хабардор бўлиши ва ўша шароитда яшаши керак.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашига ўтказиладиган сайловда биринчи ўринда номзоднинг асосий хислатлари: ишчанлиги, ишбилармонлиги, чуқур билимга эга эканлиги ва омилкорлиги назарга олиниши даркорки, қонуншунос, иқтисодчи, социолог, ички ва ташқи сиёсат билан шуғулланиб, уларни чуқур биладиган шахслар депутатларнинг аксариятини ташкил қилсин. Фикримизга АҚШ парламентини мисол қилиб кўрсатишимиз мумкин. У ерда депутатларнинг 90 фоизини ҳуқуқшунос, иқтисодчи, социолог ва сиёсатшунослар ташкил этади.

Бизнинг фикримизча, сайлов қонунчилиги шундай ўзгаришининг самарадорлиги жуда катта бўлади: биринчидан, сайлов кодексининг асосий ўрнини сайловчи эгаллайди, иккинчидан, халқимизнинг энг ҳурматга сазовор кишиларини сайлашга имконият яратилади.

Мирнодир ФАЙЗИЕВ,
Абдуламид СОБИРОВ,
ҳуқуқшунослик фанлари докторлари.

«Орзу» чарм-атторлик бирлашмаси, 5-цех. Суратчининг сеҳргар ва зийрак нигоҳи тайёр маҳсулот тайёр бўлиш жараёнининг энг сўнгги дақиқаларини моҳирона «ушлаган». Мана Малика Олимова маҳсулотга қўл билан сўнгги ишлов беряпти, шу заҳоти назоратчи Эльфрида Провоторова уни ўз чиғириғидан ўтказиб кўраяпти. Маликахоннинг юзидаги табассумдан ўзи билан билса бўладики, уникини иши — беш.

Андрей Пшиненко сурати.

* Раҳмдил ва муруввватли бўлайлик

«ОЛТИН ОЛМА, ДУО ОЛ...»

БУГУНГИ кунда турмуш тарзимиз қанчалик оғир кечаётган бўлмасин, одамларнинг бир-бирига бўлган ҳурмати, меҳр-муҳаббатининг шунчалик ортиб бораётганлиги ҳар бир иймонли кишини сўзсиз қувонтиради. Айниқса сўнгги вақтларда боқувчиси йўқ қарияларга ва ёлғиз аёлларга бўлган эътибор, шунингдек болалар уйи тарбияланувчиларига бўлган муносабат фикримизнинг яққол далилидир. Республикамиздаги мавжуд меҳр-шафқат жамғармаларининг халқимизга кўрсатаётган саховатларидан деярли ҳар куни хабардор бўлиб турибмиз. Мисол учун яқинда ташкил топган «Наврўз» меҳр-шафқат жамғармаси ҳам худди шундай саховатпарвар жамғармалардан биридир. У ҳам бутун борлиғини халқимиз орасидаги ёрдамга муҳтож оилаларга, ногиронларга, қаровчиси йўқ кишиларга кўмак беришга қаратган.

Тўғри, бугунги кунда бундай саховатпеша жамғармалар ва ташкилотлар жуда кўп. Улар халқимизга хизмат қилаяпти. Аммо бу нарсалар йўқ бўлганида ҳам қарияларга, етимларга, ногиронларга ва беморларга имкони етганича, савоб тариқасида ёрдам қўлини чўзиш халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган удумидир. Бу удум — ота-боболаримиздан қолган улкан меросдир. У ҳеч қачон халқимизни тарк этмайди.

Мен шу ўринда таҳририятимизга Собир Раҳимов районидаги кўзи ожизлар жамияти аъзолари Н. Иброҳимов, Ҳ. Рафиқов ва А. Ғариповалар номидан мактуб йўллаган Шоҳаким Тошкандий кўчасида яшовчи Туроп ака Мақсудовнинг сўзларини келтирмоқчи эдим. «Ҳурматли таҳририят ходимлари! Яратганнинг дини-исломга қувват, мустақил Ўзбекистонимизга омад, тинчлик ато этгани рост бўлсин. Халқимиз орасида меҳр-мурувватли ва савобталаб инсонлар жудаям кўп. Бундай одамларни ҳар ерда учратиш мумкин. Биз ўз миннатдорчилигимизни билдирмоқчи бўлган шаҳар пойабзал савдо қилиш идорасининг раҳбари Ўткир Каримов ва 38-савдо дўкони мудири Шуҳрат Мағдалиевлар ҳам худди шундай инсонлар тоифасидандир. Биз бу кишилардан жудаям хурсандмиз. Улар ўз мурувватларини аямай кўзи ожиз, қалби ўксик бўлган жамиятимиз аъзоларига текинга калиш бериш билан ёрдам қилдилар. Шу сабабли уларга газетангиз орқали бизнинг миннатдорчилигимизни етказишингизни илтимос қиламиз. Доимо соғ-омон бўлсинлар».

Ҳа, бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Бундай инсонлар халқимиз орасида асрлар давомида яшаб келаётган «Олтин олма, дуо ол, дуо олтин бўлмасму» деган ҳикматга чин юракдан ишонадилар.

Муҳиддин БОЗОРОВ.

* Муштарий мактуби

«ТЕМУР ТУЗУКЛАРИ»НИНГ ТУРКИЙ НУСХАСИ

БИЗГА «Темур тузуклари» Алихонтўра Соғуний томонидан форс тилидан қилинган таржима орқали танишдир. Аммо, ўз-ўзидан савол туғилади, наҳотки «Темур тузуклари»нинг туркий нусхаси бўлмаган? Бу тўғрида изланишлар натижасида биз бундан 107 йил аввал, 1885 йил 16 августда «Туркистон вилоятининг газетаси»нинг 30-сонида босилган бир хабарга дуч келдик. Хабар «Тузуки Темурий» деган китоб хусусида» деб номлангандир. Қуйида ушбу хабарни тўлиқ беришга қарор қилдик, чунки бу хабар араб алифбосида босилгандир.

— «Ушбу августнинг тўртинчи кунида Тошканд шаҳридаги музей деган иморатдаги мусулмон халқининг китобларини ҳурматлик Абдул Сатторхон Абдул Ғафур хожа эшон ўғли билан кўриб қарағонимизда уларнинг ораларида форсий тилида ёзилган номсиз бир китоб учради. Ул китобнинг энг аввалида айтилибдурким: «Ман Абу Толиб Ҳусайний Яман ҳокими Жаъфар подшоҳнинг китобхоналаридаги туркий китобида «ман подшоҳлик мартабасиға етдим. Шаҳарлар, қудуғлиқ ва дарё ва етти иқлимға мутасарруф бўлдум» — деган Амир Темурнинг сўзлариға назарим тушди. Ман ул китобни бошдин оёғини ўқуб кўрдумким анда подшоҳлик низом ва қоидалари ва мулк тасхири, сипоҳ ва раият ва мулкнинг тузатиши ва уруш тартиби ким ўн икки нарсани ўзумга шиор қилдим. Худои таоло баланд мартабаға еткуруб халққа чўпон қилди. Аввало шулким адолат тарозисини қўлумға олдим. Ҳаммани баробар бекаму нуқсон ул тарозуда тортдим. Ала охир андин кейин ўзи бирлан бўлғон воқеаларни бир-бир баён қиладур».

Ул августнинг олтинчисида жаноб Саид Абдул Аҳадхон бизга айтадиларким мазкур «Тузуки Темурий» деган китоб нусхаларидин Бухоро подшоҳлари ўзларининг ўғуллари ва қариндошлариға уларнинг саводлари чиққан вақтида ўқумоқ учун берадурлар. Бизнинг хоҳишимиз шулдурким машҳур Амир Темур подшоҳнинг «Тузуки» асл туркий нусхаси топилса ва босма қилиниб ҳамма ҳавас қилғувчиларға ўқумоқ осонроқ бўлур эди».

Ушбу хабардан аввал шу нарса маълум бўладики, демак «Темур тузук»ларининг туркий асл нусхаси бўлган. Форсий таржималар эса мана шу туркий асл нусхадан қилинган. Хабардан яна бир нарса ойдинлашадики туркий асл нусха Яман подшоҳи кутубхонасида бўлган. Демак бу нусхани Ямандан изламоқ лозим бўлади.

Бу хабардан яна шу нарса маълум бўладики «Темур тузуклари» ўзбек ҳукмдорлари учун доимо дастуруламал вазифасини ўтаб келган.

Асадали ҲАКИМЖОНОВ,
Тошкент Давлат иқтисодиёт университети катта ўқитувчиси, тарих фанлари номзоди.

Рашид ҒАРИПОВ,
Тошкент Давлат иқтисодиёт университети катта ўқитувчиси.

Ҳиндлар билан биргаликда

КЕЙИНГИ пайтларда дори-дармонларнинг камайиб кетиши турли касалликларни даволашда бир мунча қийинчиликларни келтириб чиқармоқда. Сифатли, керакли дори-дармонларни кўпайтириш учун қандай чора-тадбирлар кўриш керак? Бунинг учун биринчи навбатда ишлаб чиқариш қувватини ошириш ва чет эл доришунослари билан алоқа ўрнатиш лозим.

Яқинда Ҳиндистоннинг Бомбей шаҳридаги «Сипла» дори ишлаб чиқариш фирмасининг менежери Ашвини Малхортрани Тошкентга ташриф буюрди.

— Аввало шуни таъкидлашим керакки, бизнинг «Сипла» дори ишлаб чиқариш фирмамиз Ўзбекистон кимё — доришунослик корхонасини хом ашё билан таъминлайди. Унинг ёрдамида «Синад» дориси тайёрланади. Бу ерда ишлаб чиқариш ва технологик жараён қандай кечаётганини кўргани келдим. «Синад» дориси асосан ошқозон-ичак касалликлари ва қабзиятга қарши ишлатилади. Келажакда дори тайёрлаш корхонангиз билан бизнинг хом ашёмиз ва технологиямиз асосида «Нитролинби» дорисини ишлаб чиқаришда ҳамкорлик қилиш ниятимиз бор. Бу дорининг ошқозон-ичак касалликларига дучор бўлганларга фойдаси катта. Шунингдек «Новомокс» ва «Амоксясилин» дориларини ҳам шу ерда ишлаб чиқармоқчимиз. Бу дорилар болалардаги ошқозон-ичак касалликлари ва шамоллашга қарши қўлланади.

Султонмурод УМАРОВ.

Мирзо Бобур сабоқлари

«...Элга яхшилиғ қилғилки, мундин яхши йўқ...»

⊙ Қуёш чиқади. Тонг ёришади. Қуёш ботади. Чархи кажрафторнинг шул тариқа бир куни ўтади. Умр деб аталган ғуссага, соғинчга, орзуга, армонга, кулгуга, кўзёшга тўла китобнинг бир саҳифаси очилади ва ёпилади. Ёраб, бу умрни бировга жабр-зулм қилмай, ҳатто чумолига ҳам озор етказмай яшаш насиб этган кимса бормикин! Нечук пайғамбарлару саҳобалар, бандаи мўминлар ичра чин мўмини каму, осий, юзи шувутлари кўп! Нечук Аллоҳ таолонинг бандалари дунё бунёд бўлгандан бери бир-бирларига озор етказадилар, бир-бирларига яхшилик эмас, кўпроқ ёмонлик етказиб, шодланадилар!

Қуёш чиқаверади. Тун ёришаверади. Қуёш ботаверади... Умр ўтаверади. Одамзоддан нима қолади! Буни ҳеч ким ўйламайди...

«ТАРИХ — ибрат кўзгусидир». Бу нақл эмас, ҳақиқат. Ўзингни, авлод-аждодингнинг кимлигини билмоқ истасанг шажара ўқигил, замондош. Шажарангни билмоғинг — бу яхши инсон, яхшилик тилагувчи оқил бўлмоғингдир. Мирзо Бобур сарой дарвозасидан чиқиб, пиёда кета бошлади.

— Амирзодам, тулпорлари шай,— хос маҳрам журъатсизгина гап қотди.

— Қўяберингиз, — Мирзо Бобур ортига ўгирилмай гап қотди, — мен бугун пиёда юрурман. Алҳол жумъа куни қиладурғон ишим шуни тақозо қилур.

Хос маҳрам ноилож қолди. Лекин ёв-ярoғини шай тутиб, Мирзонинг кетидан юрди.

Бобур оҳиста эшикни қоқди:

— Кимдур? — ичкаридан садо келди.

— Мен, Бобур! — Мирзо овоз берди.

Эшик ошиғич очилди. Мулла Фазлиддин пиёда, якка Бобурни кўриб ҳайратга тушди.

— Амирзодам, сизму? Кўзларимга ишонмасмен!

— Ишонинг, улуғ устоз! Шу бугундан бошлаб, ҳар жумъа мени кутгайсиз.

Икков кучоқлашиб кўришди. Мулла Фазлиддин кўз ёшларини тугатолмас, шаҳаншоҳнинг бу марҳаматидан ўзини [illegible]

...эканликларини пешкаш қилиб, тахт даъвосини қила бошлади. Оқибат буюк мамлакат чок-чокидан сўкила бошлади. Еглиқ луқмалардан умидвор бўлган шаҳзодалар, беклик, ҳокимлик, амирликни бўлашиб ола бошладилар. Бирортаси эртага бошларига тушажак қора кунни ўйламадилар ҳам: қудратли юртнинг қудратли душманлари ҳам бор эди. Биронта шаҳзода ҳам кимда шу улкан юртни идора этиш қобилияти бўлса, унга бўйсунайлик, юртни ўзбошимчалик билан бўлакламайлик демади. Қип-қизил патирдек Мовароуннаҳр синди, синдирилди. Энди унинг ҳар битта бўлаги бу юртга кўз тикканлар учун луқмаи ҳалол эди... Яхши-ёмонликлар кўриб, ҳатто ўрни келса душманига ҳам яхшилик қилиб тузган Темур давлати шу тариқа парчаланди. Агар парчаланмаганда эди Мирзо Бобур ҳазратлари Самарқанд шаҳрида абадулабад яшар, сарсонлик неъматларини тотмаган бўлар эди. Яхши ният билан бошланган иш яхшилик ила тугасин, яхши инсонларга хизмат қилсин экан...

Мирзо Бобур лавҳ узра мук тушганча ашъор битарди.

Ким кўрубдур, эй кўнгул, аҳли жаҳондин яхшилиғ,
Кимки андин яхши йўқ, кўз тутма андин яхшилиғ.
Бу замонни нафй қилсам айб қилма, эй рафиқ,
Кўрмадим ҳаргиз нетайин бу замондин яхшилиғ.

Унинг кўз ўнгида Аҳсидаги, Андижондаги безавол кунлар гавдаланди. Ана, Заҳириддин ёш бўлишига қарамай, чавандозларни ортда қолдириб кетмоқда. Ана, ўн икки ёшлик Бобур тахт тилаб, яхшилик тилаб, отаси ўлимидан кейин Аҳсига қўшин тортган амакисига мактуб йўлламоқда: «Вилоятда ҳам мулозим ва ҳам фарзанд агар бу хизматни манга удда қилсалар яхшироқ ва осонроқ файсал топқусидир».

Йўқ, Султон Аҳмад Мирзо бу сўзларга парво қилмади. Тошкентлик тоғаси Султон Маҳмуд бир ёндан қўшин тортди. Ёраб, тангри иноятимикин, иккаласи ҳам Бобурни ташламоқчи бўлган қозонда ўзлари қоврилдилар. Икковининг ҳам омади юришмасдан, фалокатга учради.

[illegible]

Темур УБАЙДУЛЛО.

Такрорий экинлар даври

КЕЧКИ КАРТОШКАНИ ПАРВАРИШЛАШ

СЕРҚУЁШ диёримизнинг об-ҳаво шароити турли экинлардан бир йилда икки марта ҳосил олиш имконини беради. Шундай экинлардан бири картошкадир. «Обидов—2», «Викторий», «Темп» каби навлар экишга жуда қулай ҳисобланади. Ўз вақтида агротехника талаблари амалга оширилса мўл ҳосил етиштириш мумкин.

Ана шундай ишловнинг биринчиси уруғ экилгандан кейинги дастлабки суғоришдан сўнг, ҳали нишлар униб чиқмасдан олдин ўтказилади. Шундан кейингина жўяк олинади. Бу орада маълум миқдорда минерал ўғитлар берилади.

Вақтида суғориб олиш жуда муҳимдир. Чунки бу тадбир экиннинг бундан кейинги ривожланишига таъсир кўрсатади. Суғоришни кечки пайт ўтказган маъқул. Ер етилиши билан қатор ораларига яна бир марта сифатли ишлов бериш лозим. Бунда ердан униб чиққан нишларга (агар уларнинг бўйи камида 6 сантиметрдан ортиқ бўлмаса) зарар етказишдан чўчимаслик зарур. Бундай ишлов бериш тупроқнинг структуравий ҳолатини яхшилайди, кўп вақт намлигини сақлайди ҳамда бегона ўтларни йўқотишда муҳим восита ролини ўтайди.

Иккинчи маротаба қатор оралаб ишлов берилгандан сўнг тупроқда нам қочиб қолмасдан тағин бир бор суғориб олиш керак бўлади. Суғоришни миришкорларча, сувни жилдиратиб оқизиб амалга ошириш талаб этилади. Бундай қилинганда сув ичаётган экин роҳат қилади, бутун танаси «жонланиб», тезда ривожлана бошлайди. Учинчи марта ишлов бериш ҳам фойдадан холи эмас.

Бу, албатта, жойдаги шароитга қараб амалга оширилади.

П. ЧЕРНИКОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

Томорқа

ХОНАДОНДА сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштираётган кишиларга сувни қандай тараш ҳамда суғориш ҳақида гапириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Аммо чилла сувининг аҳамиятини айтиб ўтиш жоиз, деб ўйлаймиз.

Шу кунларда борлиқ қуёш ҳароратидан айни қизиётган палла. Мана бир неча кундан бери ўлкамизда саратон ҳукм сурмоқда.

— Киши баҳорда толиқиб, қанчалик дармондориларга эҳтиёж сезса, экинларга ҳам чилла суви шунчалик зарур, — деди пойтахт яқинидаги Навоий номли жамоа хўжалигининг аъзоси Қўзивой Режабов. — Чилла даврида экинларни камида икки-уч марта қондириб суғоришга ҳаракат қиламан. Ишонасизми, шу кунларда оби-ҳаётдан роса тўйиб ичган помидор, бодринг, сабзи ва бошқа экин-

ЧИЛЛА СУВИ

лар кўз ўнгимда жонланиб ўсаётгандек туюлади. Одатда сувни тунлари қуяман. Эрталаб далага келсам экинлар яшнаб туради.

Ҳа, тажрибакорларнинг айтганича бор. Саратон офтоби жамики экинларни қулф урдиради, танасига синггaн фойдали ҳарорат ҳосил тақдирини ҳал этади, салмоқдор қилади. Узум, мева, қовун-тарвуз ширинлиги ошиб, шарбатга айланади. Баҳорда ўтқазилган дарахтлар, ток кўчатларининг тақдири, яъни тўлиқ амалга кириши шу ойда ҳал бўлади. Булар тўғрисида деҳқон тақвимида ҳам керакли фикр-мулоҳазалар баён этилган.

Шундай экан, ҳозирги ғанимат дамлардан унумли фойдаланиш зарур. Қирқ кунлик чилла даврида сабзавот ва полиз экинлари, мевали дарахтлар ҳамда токларни сувга қондириб суғоришга эришиш керак. Халқ орасида шундай доно нақллар ҳам борки, уларга амал қилиб иш кўрган киши асло ютқизмайди.

— Саратон имкониятларини қўлдан бой берган деҳқон тўрт одам тўпланган жойда катта гапира олмайди.

— Саратон иссиқ деб ётмай, қўлингдаги нақдингни йўқотма.

— Саратонда ток суғорса соҳибкор, узуми олдида асал ҳам бекор.

— Саратонда экиндан ҳол сўр, кузга бориб баракали хирмонни кўр.

Шавкат САЪДИЕВ.

Буни сиз уддалайсиз

ҲАММАСИ ҲАФСАЛАГА БОҒЛИҚ

ОДАТДА, кўп қаватли уйларда яшовчи ўзбек оилалари «Биз тўртта девордан бошқа нарсани кўрмаймиз. Шунинг учун ҳам бирон-бир уй ҳайвони боқишга ёки бўлмаса бир парча ерни чопиб, экин-тикин қилишга имконимиз йўқ. Уларда эса ҳамма шароитлар бор», деб шахсий уйларда истиқомат қилувчиларга ҳавас қилишади. Тўғри, назарий жиҳатдан олганда, бу гапда жон бор. Чунки ҳовлида камида 1-2 сотих, агар у каттароқ бўлса 3-4 сотих бўш ер бўлади. Ана шу жойда рўзғорда ишлатиш учун турли хил кўкатлар ва сабзавот экинларини ўстириш мумкин. Бунинг устига парранда ва чорва моллари боқиб гўшт, тухум, сут, қатиқ ёки қаймоқ ўзингдан чиққанига нима етсин! Аммо амалий жиҳатдан бундай тадбирларни «дом» шароитида ҳам ҳаётга татбиқ қилса бўлади. Шаҳримизнинг Пионер кўчасидаги кўп қаватли уйлардан бирида истиқомат қилувчи меҳнат фахрийси Тўхтамурод Қорабоев бу ҳақда шундай деди:

— «Қаловини топса, қор ҳам ёнади» деганларидек, давлат уйида яшаб туриб, мевали дарахтлар ва кўкатлар ўстириш ёки парранда боқиш мумкин, албатта. Ҳамма гап одамнинг саъй-ҳаракатига, унинг ҳафсаласига боғлиқ. Лекин бунда биринчи қаватда турадиганлар кўпроқ устунликка эга. Чунки уларнинг айвонлари олдида ёки бўлмаса уйнинг орқасида бир парчагина бўлса ҳам бўш майдонча бор. Ана шу жойни яхшилаб чопиб, истаган экин, мевали дарахт ўтқазиш, ҳатто товуқ ва қуён боқиш мумкин. Масалан, биз ҳам биринчи қаватда истиқомат қиламиз. Шу ерга кўчиб келган йилимиздаёқ фарзандларим билан уйимиз олдидаги бўш майдоннинг бир қисмини чопиб, ариқ олган ҳолда барра пиёз ва укроп сепгандик. Кейинчалик яшил тўсиқлар билан ўраб, ёнғоқ, гилос, шафтоли ва ўрик сингари мевали дарахт кўчатларини ўтқаздик. Эндиликда улар анча бўй чўзиб, ҳосилга кирай деб қолди. Бу йил баҳорда «томорқа»га бодринг эккан эдим, бинойидек ҳосил қилди. Яқиндан бошлаб товуқ ҳам боқадиган бўлдик. Энди тухум ўзимиздан чиқмоқда. 8 та товуғимиз кунига 3-4 тадан тухум қўйяпти. Уларни дон-дун ва гўшт-суяк уни билан боқаман. Уннинг ҳар бир килограммини корхонамиздан 14 сўмдан сотиб оламан. Бундан ташқари, учта беданам ҳам бор. Тўрқовоқларни айвонга осиб қўйганман. Уларнинг айниқса эрталаб сайрашини эшитсангиз, олам-олам завқ оласиз!

Кўп қаватли уй шароитида қандай юмушлар ҳам бўлиши мумкин деб қўл қовуштириб ўтирган билан иш битмайди. Ғайратли, меҳнаткаш одамга «дом»-да ҳам иш топилади. Фақат озгина қунт билан хоҳиш бўлса бас.

Илёс ЗАРИПОВ.

СОЯБОН ШАКЛИДАГИ ТИРГОВИЧЛАР

МЕВА дарахтлари ҳосилга киргандан кейин ўз ҳолига ташлаб қўйилса икки-уч йилда кўпгина шохлари синиб, меваси камайиб кетиши мумкин. Бундай ҳолнинг олдини олиш мақсадида шохлар тагига тирговичлар қўйилади. Ҳосил кўп бўлган йиллари дарахт шохлари ерга эгилади ва кўпинча шамол таъсирида синиб кетади. Натижада мевалар очилиб қолиб, офтобда куяди. Шу боис олма, беҳи ва шафтоли дарахтларига кўпроқ тирговичлар қўйилади. Шундай қилинганда шохларга ёруғлик ва ҳаво бемалол ўтиб туради, меваларнинг ривожи яхшиланади. Дарахтлар шамол вақтида камроқ силкинади, меваси кам тўкилади.

Боғнинг ҳосили аниқлангандан кейингина тирговичлар қўйишга киришилади. Шуни унутмаслик кераки, бу ишга кеч киришилганда меваларнинг анчаси тўкилади, яъни ҳосилга салбий таъсир қилади. Тирговичлар яна кечроқ қўйилганда эса шохларнинг кўтарилиши оқибатида мевалар очилиб қолади, уларни офтоб уради.

Ҳосилга кирган дарахтларга соябон шаклида тирговичлар ўрнатиш тавсия қилинади. Шундай йўл тутилганда ёғоч кам сарф бўлади ва дарахт қатор ораларига ишлов бериш осонлашади. Дарахтларнинг тахминан 10-12 килограмм мева қилган ҳар бир шохига биттадан узун тиргович ўрнатиш мумкин. У яхши ўрнашиши учун ерга бир метрли қозиқ қоқиб, унга боғлаб қўйилади. Тирговичлар заракунанда ва касалликлар манбаига айланмасин десангиз уларнинг пўстлоғи яхшилаб тозаланиб, дориланади.

Кези келганда шу кунларда боғ барпо қилинган томорқаларда бажарилиши керак бўлган баъзи юмушларни ҳам айтиб ўтмоқчиман. Май — июль ойларида (об-ҳавонинг қандай келишига қараб) дарахтларнинг атрофидан ўсиб чиққан бачки новдаларни майда бутоқлар қолдирмай кесиб ташланади. Дарахт танасида кичик кавак пайдо бўлса шу жой тозаланиб, ёғочдан ясалган чиқин билан зич қилиб беркитилади. Устидан алифда суюлтирилган охра ёки сурик суюқлиги бир текисда суркалади. Каттароқ кавакларнинг ичи эса бир фоизли формалин, уч фоизли темир купороси ёки беш фоизли мис купороси билан ишланади. Шундан сўнг олти ҳисса қум ва бир ҳисса оҳак омухтасига шағал аралаштирилиб, ковак зич қилиб тўлдирилади.

Абдуқаҳҳор ШУКУРОВ,
олим-агроном.

Сўраган эдингиз...

Ҳашаротларни йўқотиш мумкинми?

Ҳурматли таҳририят! Томорқамизда турли хил сабзавот маҳсулотлари етказамиз. Бу йил об-ҳаво ноқулай келганлиги туфайлими, помидор ва бодринг ниҳолларига шира тушди. Зараркунанда ҳашаротларга қарши кураш чоралари ҳақида мақола ёритишингизни истардим.

Дилмурод Тўлаганов,
Юнусобод районидаги Гвардия кўчасида яшовчи фуқаро.

●

Биз муштариймизнинг илтимосини инобатга олиб сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-текшириш олийгоҳининг бир гуруҳ илмий ходимларига мурожаат қилдик. Улар қуйидагича маслаҳат беришди:

ҲАШАРОТЛАР ичида сабзавот ва полиз экинларига катта зарар келтирувчи зараркунандалардан бири кузги тунлам қурти ҳисобланади. Бу ҳашарот ердан униб чиққан бодринг, қовун, қовоқ ва бошқа экинларнинг майсаларини илдиз бўғинларидан кемириб катта зарар келтиради. Олийгоҳда олиб борилаётган кузатишлар шуни кўрсатмоқдаки, шу кунларда кузги қурт тунлами капалаги учиб чиқиб, оммавий равишда тухум қўймоқда. Зараркунандаларнинг тухумига қарши биолабораторияларда кўпайтирилган тухумхўр трихограмма қўйилади. Кузги тунлам қуртларига ёшлигида уларга қарши 80 фоизли хлорофоснинг 0,3 фоизли эритмасини пуркаш тавсия этилади.

Катта ёшдагиларига эса алдамчи ем сочиш орқали қарши курашилади. Бундай ем кунжара талқонидан тайёрланади. Бунинг учун 1 килограмм кунжара учун 0,3 грамм 80 фоизли хлорофосни 0,2-0,3 литр илиқ сувда эритилади, тайёр бўлган эритмани кунжара талқони устига лейка билан сепилади ва аралаштирилади. Сўнгра тайёр бўлган емни оқшомлари сепилади.

«ЎРИКЗОР» ДАҲАСИДА

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Президентининг Фармонига кўра аҳолига томорқа участкалари ажратилгани кўпчиликнинг ерга бўлган эҳтиёжини қондираётгани ҳақида кўплаб илиқ гаплар айтилди. Бундай ғамхўрликдан ҳозирги кунда «Ўрикзор» даҳасида яшаётганлар ҳам баҳраманд бўлдилар. Биргина шу жойнинг ўзида 3 мингга яқин хонадонга иморат солиш учун ер ажратилди. Энг муҳими, томорқада экин экиб, дарахт етиштириш имконияти пайдо бўлди. Хўш, ўрикзорликлар яратилган бундай имкониятдан қандай фойдаланишяпти?

Биз ана шу масала билан қизиқиб, даҳадаги томорқаларни кўздан кечириб чиқдик. Мана, «Тонг» кўчасидамиз. Кўпгина иморатлар битказилиб, хонадон эгалари кўчиб киришган. Баъзилари энди қуриляпти. Айрим кишилар эса вақтинча солинган уйларда яшашаяпти. Томорқаларда ҳосилга кирай деб қолган олма, гилос, ўрик, беҳи, олча, нок, шотут каби дарахтлар кўзга ташланади. Шу кўчада истиқомат қилаётган Руҳиддин Эламонов, Миразиз Рўзимов, Рустам Шоҳидов ва бошқа оила бошлиқларининг хонадонларини кўриб кўзингиз қувнайди. Уларнинг томорқаларида помидор, бодринг, болгар қалампири, бақлажон яшнаб турибди.

— Илгари сабзавот ва меваларни бозордан сотиб олардик, — деди томорқада куймаланиб юрган Руҳиддин ака биз билан ҳол-аҳвол сўрашаркан. — Мана, бу йилдан мевали дарахтлар оз бўлса-да, ҳосилга кирди. Сабзавот ва полиз экинлари егуликка ўзимиздан чиқиб турибди. Баъзилар ортиқчасини бозорга олиб чиқиб сотишяпти. Халқимизда бўйрадек еринг бўлса асло кам бўлмайсан, деган нақл бежиз айтилмаган экан.

Суҳбатдошимизнинг сўзларини бошқа қўни-қўшнилар ҳам маъқуллашди. Шуни айтиб ўтиш кераки, ўрикзорликлар ўзларига ажратилган олти сотих майдондан оқилона фойдаланишга ҳаракат қилишяпти. Бу борада айниқса тажрибакор деҳқонларнинг йўл-йўриқлари ва маслаҳатлари қўл келаётир.

Ҳамроқул ВОҲИДОВ.

Томорқамизда олхўри пишди.

Шербек Иброҳимов сурат-лавҳаси.

Езда чўмилиш нақадар гаштли! Равиль Альбеков сурат-лавҳаси.

* Фан уфқлари

ИШЛАНМАЛАРНИНГ НАФИ ТЕГСИН

МУСТАҚИЛ Ўзбекистон равнақини юксалтиришга турли соҳа эгалари каби илм-фан аҳллари, хусусан кимёгар-олимлар ҳам салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Лекин ҳозирги мураккаб шароитда улар олдида ҳам ечимини топмаган талайгина муаммолар турибди. Ана шу муаммоларни ҳал этиш борасида етакчи институтлардан саналмиш Ўзбекистон Фанлар академиясига қарашли кимё илмгоҳида қандай тадбирлар амалга оширилмоқда! Янгиликларни тезроқ амалиётга жорий этиш йўлида қайғураётган ва қалб қўрини илмий ишларга бахшида этаётган ушбу институт олимлари қандай янгиликлар ва ишланмалар устида иш олиб бормоқдалар!

— Аввало шуни таъкидлаб ўтиш керакки, республикамиз саноатининг деярли ярми кимё ишлаб чиқариш корхоналаридир, — дейди институт илмий ходими, кимё фанлари номзоди Адҳамжон Алимов. — Енгил ёки маҳаллий саноат корхоналари ҳам кимё билан озми-кўпми алоқаси бўлиб, маълум миқдорда чиқиндиларни атроф-муҳитга чиқариб, унинг ифлосланишига сабабчи бўлмоқдалар. Бундан ташқари, ўлкамиз улкан газ саноати ва уни қайта ишлаш бирлашмаларига эга. Бу ерда ҳам турли технологик жараёнларда ифлосланишни чеклаш нормаларига риоя қилинишига қарамай маълум миқдордаги газ чиқиндилари ҳавога тарқалади. Хўш, ҳеч бўлмаганда маълум минтақада атроф-муҳитнинг мусаффо бўлишини таъминлаш мумкинми? Бугунги кунда институтимизда олиб борилаётган илмий изланишлар ва уларнинг натижалари ушбу экологик мутаносибликни таъминлашда яхши самара бермоқда. Шунингдек саноат оқава сувларини тозалаш, заводларнинг технологик сув харажатини камайтириш, дисперс тизимларда кечадиган жараёнларни интенсивлаштириш, сувда эрийдиган полимерлар ва сирт актив моддалар ёрдамида ўта дисперс тизимларнинг хусусиятларини бошқариш каби муҳим ишлар ҳам олимларимиз эътиборидан четда қолмаган. Шуни мамнуният билан қайд қилмоқчиманки, республикамиз Президенти Ислом Каримов биз илмий ходимларнинг меҳнатини тақдирлаб, 1 июлдан эътиборан маошимизни 1,8 баробар ошириш тўғрисидаги Фармонга имзо чекди. Олимларга ғамхўрлик кўрсатаётганлигидан чексиз миннатдормиз.

Республикамиз газ саноатининг талайгина муаммолари, газларни абсорбацион тозалаш, ажратиш ва қуритиш сингари ишларнинг илмий-назарий томонлари ҳам институтимиз олимларининг илмий фаолиятида кенг ўрин тутади. Табиий газ ва унинг биргалик маҳсулоти, газ конденсатини кимёвий қайта ишлашнинг янги усул ва технологик жараёнларини ишлаб чиқиш ёш олимларимиз илмий ишларининг асосий мазмунини ташкил қилмоқда. Шуни қайд қилиш керакки, Шўртан газ тозалаш мажмуида 500 минг тоннагача газ конденсати мавжуд. Бу ерда технологик жараёнларни амалга ошириш натижасида кимё саноати учун зарур хом ашё ҳисобланган кўплаб миқдордаги бензол ва толуол олиш мумкин бўларди. Афсуски, ҳозирча бунинг имкони йўқ. Шу боисдан ҳам бу маҳсулотлар ҳанузгача четдан ташилмоқда. Шу ўринда яна бир нарсани таъкидлаб ўтиш кераккм «Навоиазот» ва Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмалари ишлатаётган капролактам ҳам Россиядан келтирилмоқда. Агар шу маҳсулот ўзимизда ишлаб чиқарилганда талайгина маблағ тежаб қолинган бўлур эди.

Буюк олим Менделеевнинг илмий ва амалий фаолияти ҳам ишлаб чиқаришда чиқиндисиз фойдаланишнинг илмий асосларини яратишга бағишланганди. У «Кимё саноатининг вазифаси хом ашёни охиригача фойдали маҳсулотга айлантириб беришга қаратилиши керак» деган эди. Чиқиндиларни хом ашё ёки қувват манбаи сифатида ишлатиш чиқиндисиз жараёнларни вужудга келтиришга иқтисодий асос бўлиб, бунда чиқиндиларни рецеркуляция қилиш ёки оқимини қайта-қайта ишлатиш саноат учун катта аҳамиятга эга. Уларни қайта ишлаш ҳамда чиқиндисиз технология жараёнини амалга ошириш натижасида биринчидан, чиқиндиларнинг ҳосил бўлиши ҳажми камайиб, уларни қайта ишлатиш ҳисобига хом ашё ва материаллар тежаб қолинади, иккинчидан, чиқинди ҳосил бўлишига сарфланган меҳнат иқтисод қилиниб атроф-муҳит ифлосланишининг олди олинади. Институтимизда самарали фаолият юритаётган «Калоид кимёвий жараёнларининг бошқарувчилари технологияси» лабораторияси айнан ана шу вазифалар, яъни кимё саноати чиқиндиларидан ярим маҳсулотлар ҳамда нефтни қайта ишлаш ва табиий газ ишлаб чиқариш жараёнларида ҳосил бўладиган сувда эрувчан полимерлар, лак-бўёқлар эритмаси, органик кислота ва спирт олиш билан бирга шу лабораториянинг ишланмаларини амалиётга жорий этиш натижасида 500 минг сўмдан зиёд иқтисодий самара олинди.

Институтимизда ўзимизнинг кичик тажриба корхонамиз бор. У зарур асбоб-ускуналар ва жиҳозлар билан таъминланган. Барча илмий ишланмалар ва уларнинг мақбул шароитлари шу ерда ўрганилиб, сўнгра ҳаётга татбиқ қилиш учун тавсия қилинади.

Исмоил ЗОИРОВ.

* Билиб қўйган яхши

«НАВИДАД» ҚЎРҒОНИНИНГ СИРИ

МАЪЛУМКИ, Христофор Колумбнинг янги Дунё Америкага биринчи бор сузганининг 500 йиллиги тобора яқинлашиб келмоқда. Археологлар то шу кунга қадар оврупоаликларнинг биринчи қўналғаси қаерда бўлганлигини тополмаётган эдилар.

«Навидад» (яъни «Туғилиш») қўрғони 1492 йил 26 декабрда қурилган эди. Қўрғон қурилишининг ўзига хос сабабларидан бири — «Санта-Мария» кемаси Эспаньола (ҳозир Гаити) оролининг маржон рифларида ҳалокатга учрагандан кейин, кеманинг матрослари миттигина Ниньё кемасига жойлашмоқчи бўлдилар. Аммо сиғмадилар. Бунинг устига озиқ-овқат, чучук сувлар ғамлаш керак! Шунинг учун Колумб қўрғон қуришга киришди ва у ерда 39 денгизчини қолдирди. Уларга ерлик ҳиндулар, хусусан ҳиндулар доҳийси Гуаканага билан дўстона муносабатда бўлишни, мол айрибошлашни тайинлайди.

Ўн бир ой ўтгандан кейин адмирал янги экспедиция билан қайтиб келади, қўрғонни қидиради, лекин ундан ном-нишон тополмайди. Фақатгина куллару куйган мурдалар бу ерда қачонлардир жон зоти борлигидан далолат берарди. Унга нима бўлгани ҳақида фақат уйдирмалар тўқиш мумкин эди.

Яқинда америкалик бир гуруҳ археологлар ниҳоят «Навидад» қўрғонининг қолдиқларини топишди. Ҳал қилувчи далил бўлиб қазишларда топилган тўнғизнинг тиши хизмат қилди. Калифорния университетининг профессори тишни радиоизотоп текширишдан ўтказиб, унинг «ёши»ни аниқлади. Уй ҳайвонларининг бу тури бундан 1500 йил муқаддам Испаниянинг Палос портида боқилган экан. Колумб экспедицияси эса айнан шу портдан сафарга жўнаган эди.

Васила ЗАЙНУТДИНОВА тайёрлаган.

Муҳаррир **Эркин ЭРНАЗАРОВ.**

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ

10- ҳунар-техника билим юрти 1992—1993 ўқув йилига

қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Якка буюртмалар тикувчи-бичиқчилар, ўқиш муддати — 1—3 йил;

кенг ихтисосли сартарошлар, ўқиш муддати — 1 йил;

ошпаз-қандолатчилар, ўқиш муддати — 1—3 йил;

музлатгичлар тузатиш усталари, ўқиш муддати — 3 йил;

сотувчи-буфетчи, ўқиш муддати — 1 йил;

кенг ихтисосли сураткашлар, ўқиш муддати — 3 йил;

Билим юртига 9—11 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган 15 ва ундан катта ёшдаги йигит ва қизлар қабул қилинади.

9-синф ҳажмида маълумотлилар бепул овқат, кийим-бош, 40—50 сўмлик нафақа билан таъминланадилар.

11-синф ҳажмида маълумотлилар ойига 388—460 сўм нафақа билан таъминланадилар.

Билим юртига кириш ҳақидаги ариза директор номига ёзилиб, қуйидаги ҳужжатлар билан топширилади: туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома ёки аттестат, соғлиғи ҳақида маълумотнома, турар жойидан маълумотнома, ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, 3x4 см. ўлчамли 6 дона фотосурат.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700098, Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов ноҳияси, 1/2 Қорақамиш даҳаси, 20-уй. (42, 43 «э», 56, 93-автобуслар; 27-трамвайнинг «Мактаб» бекати, 7. 10-троллейбусларнинг охирги «1/4 Қорақамиш» бекати, 82-автобуснинг «1/4 Қорақамиш» бекати).

23-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

3-класс трамвай вагонлари ҳайдовчиси (ўқиш муддати — 5 ой);

3-класс троллейбус машиналари ҳайдовчиси (ўқиш муддати — 6 ой);

трамвай вагонлари ва троллейбусларнинг ҳаракатдаги состав электр ускуналарини таъмирловчи электрчи-чилангар (ўқиш муддати — 6 ой).

Совет Армияси сафларидан захирага бўшатилган шахслар, шунингдек, 20 ва ундан катта ёшдаги қизлар қабул қилинадилар.

Ўқишга қабул қилинганларга ойига 379 сўм миқдорида стипендия, йўловчиларни ташиш машиналарида ва трамвай вагонларида малака синовини ўташ пайтида ўқувчиларга стипендия ва 3-класс ҳайдовчиси маошининг 90 фоизи берилади, бу эса ойига 579—708 сўм демакдир.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхонадан жой берилади ва улар шаҳарга қайд қилинадилар ҳамда Тошкент шаҳридаги трамвай ва троллейбусларда бепул юриш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Машғулотлар — ҳар ойнинг 5, 10, 15, 20, 25 кунларида бошланади.

Билим юрти қошида «В» тоифасидаги автотранспорт воситаларининг ҳайдовчиларини тайёрлаш курслари ишлаб турибди.

Ўқиш муддати — 3,5 ой. Машғулотлар ўқув гуруҳларининг тўлишига қараб бошланади.

Маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Куйбишев райони, Темур Малик кўчаси, 3 «а» уй (17 «э», 83, 112-автобуслар; 6, 22, 13-трамвайлар; 9, 18-троллейбусларнинг «Красновосточное» депоси» бекати).

Телефон: 63-38-93.

АВТОСЕРВИС УЧУН

КОРХОНА

ҚУЙИДАГИ УСКУНАЛАРНИ СОТАДИ

- **«ЭЛДИС-1010», «ЭЛДИС-1200»** мувозанатлаш дастгоҳлари;
- кўтаргичлар;
- ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи стенд;
- шиналарни йиғиш ва ажратиш;
- чироқларни ростлаш;
- электр вулканизатор;
- енгил автомашиналар учун махсус асбоблар тўплами.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Амир Темур (собиқ Энгельс) кўчаси, 118-уй, 607-хона.

ТЕЛЕФОНЛАР: 34-25-81, 34-66-44.

«Ш А Р Қ»

НАШРИЕТ-МАТБААЧИЛИК КОНЦЕРНИ

Хусусий компьютерда ишлаш учун автоматлаштирилган ишчи ўрни (АРМ) йўналишидаги масалалар мажмуини

ШАРТНОМАВИЙ НАРХЛАРДА ТАКЛИФ ЭТАДИ:

ишбай ва вақтбай ишлайдиган ходимлар бригадасининг иш ҳақини ҳисоблаб чиқариш, бажарилган иш ҳақидаги қисқача ёзма маълумотлар бўйича ҳисоб-китоб қилиш, купонлар бўйича ведомостларни ҳисоблаб чиқариш ва бериш, даромад солиғини олишга доир чекланмаган миқдордаги жадвалларни созлаш, шунингдек, купонларни тўлаш жадваллари, қайта ҳисоблаб чиқаришлар учун созлаш имкониятлари, ўтган 12 ой учун архив;

ходимлар масаласи ва унинг иш ҳақи масаласи билан алоқаси;

«Тайёр маҳсулотларни сотиш», «Эълонлар», «Материаллар бўйича сарф-харажатларнинг баланс счётларига доир кирим ва тақсимот», «Буюртмачилар ва таъминотчилар билан ҳисоб-китоб», «Касса, банк, ҳисобдорлик» масалалари.

Ўқитишга кафолат берамиз, қўшиб олиб бориш вариантлари ҳам бўлиши мумкин.

Қуйидаги телефонга мурожаат қилинсин: 33-72-62.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг

ТОШКЕНТ ТОПОГРАФИЯ ТЕХНИКУМИ

1992—93 ўқув йили учун қуйидаги ихтисослар бўйича кундузги бўлимга

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— аэрофотогеодезия, 8-9-синф маълумоти билан;

— аэрофотогеодезия, хариташунослик, амалий геодезия, 10-11-синф маълумоти билан.

Бошқа давлатлардан келган абитуриентларни қабул қилиш ана шу давлатлардаги корхоналар ва ташкилотлар билан тузилган шартнома асосида амалга оширилади.

Ўқиш муддати: 8-9-синф маълумоти билан — 3 йилу 6 ой:

10-11-синф маълумоти билан — 2 йилу 6 ой.

Аризалар — 15 августгача қабул қилинади.

Машғулотлар 1 октябрда бошланади.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади: маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли), 086/У намунадаги тиббий маълумотнома, 3x4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, меҳнат дафтарчасининг нусхаси (ишлайдиганлар учун).

Кирувчилар паспорти ёки туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома, ҳарбий билет ёки ҳарбий рўйхатга олинганлиги тўғрисидаги гувоҳномани шахсан кўрсатадилар.

Кириш имтиҳонлари — 1—20 август кунлари қуйидаги фанлар бўйича ўтказилади:

— 8-9-синф маълумоти билан — математика (оғзаки), рус тили (диктант);

— 10-11-синф маълумоти билан — математика (оғзаки), рус тили ва адабиёти (иншо), миллий мактабни битирганлар учун — диктант.

8-9- ёки 10-11-синфларни «4» ва «5» баҳоларга битирган ёшлар барча ихтисослар бўйича ўқишга кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар.

Ўқиш рус тилида олиб борилади.

Миллий мактабни битирган шахслар учун 11 сентябрдан бошлаб рус тилини чуқурроқ эгаллашлари учун бепул қўшимча машғулотлар ташкил этилади.

Техникумни битириб, имтиёзли диплом олган ўқувчилар ўқишни давом эттириши учун институтларга юборилади.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, 125-алоқа бўлими, М. Горький шоҳкўчаси, 82-уй (6, 13, 22-трамвайлар; 9, 18-троллейбуслар; 1, 17 «э», 71, 83-автобусларнинг «Маданият институти» бекати.

Телефонлар: 62-57-87, 62-57-78.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМИЯТИ

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ

0-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи, 9, 11-синф маълумотидаги ёшларни

қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Хотин-қизлар ва болаларнинг устки, енгил кийимларини тайёрловчи чевар — ўрта маълумот ҳам берадиган 2 йиллик тажрибавий гуруҳлари. Бу гуруҳларга 9 синфларни «4» ва «5» баҳолар билан битирган ҳамда рус тили ва адабиёти (диктант)дан, миллий гуруҳларда эса она тили ва адабиёт (диктант)дан кириш имтиҳонларини топширганлар қабул қилинади;

Моделлаштириш ва лойиҳалаш маҳорати билан кенг ассортиментдаги кийимларни тайёрловчи чевар — ўрта маълумот ҳам берадиган 3 йиллик таълим гуруҳи, 9-синфларни битирганлар расмдан кириш имтиҳони топширадилар;

Моделлаштириш маҳорати билан хотин-қизлар ва болаларнинг енгил кийимларини тайёрловчи чевар. 11-синфларни битирганлар қабул қилинадилар. Ўқиш муддати — бир йил.

Хотин-қизлар устки ва енгил кийимларини тайёрловчи чевар. 9-синфларни битирган ўқувчилар қабул қилинадилар. Ўрта маълумот берилмайди. Ўқиш муддати — 2 йил.

Тўлиқсиз ўрта маълумот билан ўқишга қабул қилинган ўқувчилар бепул овқат, кийим-бош ва 40—50 сўм миқдоридаги стипендия билан таъминланадилар.

Ўрта маълумот билан ўқишга қабул қилинган ўқувчилар 175-220 сўм миқдорида стипендия ва қўшимча овқат пули билан таъминланадилар.

Ишлаб чиқариш амалиётини ўташ даврида ўқувчилар 50 фоиз иш ҳақи оладилар.

Билим юртида ўқиш даври меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини имтиёзли битирган ёшлар Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат олий билимгоҳи, Тошкент политехникуми ва индустриал-педагогика, техникумининг кундузги бўлимларига ўқишга йўлланма оладилар.

Билим юртини битирганлар Тошкентдаги «Қизил тонг», «Тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси» ва ҳоказо тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаларида ишлайдилар.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар: директор номига ариза, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисида аттестат, турар жойидан маълумотнома ва саломатлиги тўғрисида тиббий маълумотнома ҳамда ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, 3x4 см. катталикдаги 6 та фотосурат.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри — 100, Бобур кўчаси, 55-уй

ТЕЛЕФОН: 54-95-59. (4, 9, 11, 24, 28-трамвайлар; 2, 3, 7, 11, 40, 45, 50, 54, 57, 58, 67, 80, 95, 97, 99-автобуслар; 2, 6, 13, 14, 16-троллейбусларнинг «Театральная» бекати.

Тошкент шаҳридаги Низомий номли 214-мактаб томонидан Раҳимов Камолиддин Абдураззоқович номига берилган А № 030296 рақамли йўқолган ўрта маълумот тўғрисидаги аттестат

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг Х. С. Сулаймонова номидаги Тошкент суд экспертизаси илмий-тадқиқот илмгоҳи лабораториялар бўйича бўш лавозимларга

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

— ҳужжатларнинг криминалистик экспертизаси: илмий ходим (ҳуқуқшунос);

— суд-автотехника экспертизалари: кичик илмий ходим, илмий ходим (автомобилчи-муҳандислар).

Танлов муддати — 30 июлгача.

Манзилимиз: 700115, Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 29-уй.

Телефон: 77-23-55.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000. ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича — 33-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

Нашр кўрсаткичи 64690 • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди. 11.35. • Буюртма Г—229. • 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.